

P rogramación Radio Escolar

Curso 2019/20

IES Punta Candieira

Contido

1. Introducción e contexto .	3
1.1. <i>Introdución</i>	3
1.2. <i>Contexto</i>	4
2. Secuenciación e temporalización.	4
3. Relación cos obxectivos da ESO.	5
4. Relación coas competencias clave e os elementos transversais	6
5. Contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe.	7
6. Instrumentos de avaliación e criterios de cualificación.	9
7. Concrecións metodolóxicas e atención á diversidade. Materiais e recursos didácticos. Actividades complementarias e extraescolares.	11
8. Indicadores de logro. Revisión da programación.	12
9. Aprobación da programación.	13

1. Introducción e contexto.

1.1. Introducción

A asignatura de RADIO ESCOLAR é unha proposta da Biblioteca Escolar do IES Punta Candieira de Cedeira como materia de libre configuración de centro para o alumnado de 1º curso de ESO, cunha carga lectiva de unha hora semanal.

O modelo de biblioteca como "centro creativo de aprendizaxe" e a formación en alfabetizacións mediáticas, así como a procura da compensación das desigualdades e a mellora da convivencia son as liñas mestras que guían esta programación. Son as liñas marcadas tanto pola Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria como pola Dirección Xeral de Centros e Recursos Humanos.

Unha das funcións clave das bibliotecas escolares é dotar aos centros educativos de recursos para o desenvolvemento das competencias clave para pór en valor a transversalidade dos contidos curriculares e facilitar prácticas metodolóxicas activas, facendo fincapé na competencia dixital.

Ademais, as bibliotecas escolares teñen como un dos seus obxectivos o de favorecer a alfabetización múltiple, "un concepto que desenvolve, amplía e actualiza o concepto de lectura", tal como aparece recollido no documento de referencia do Consello da UE (2012): *Conclusións do Consello, de 26 de novembro de 2012, sobre alfabetizacións múltiples. Diario Oficial da Unión Europea. Defínese a alfabetización múltiple como a "comprensión, utilización e avaliación crítica de diferentes formas de información, incluídos os textos e imaxes, escritos, impresos ou en versión electrónica", facendo fincapé en que "esta competencia é esencial para a vida" e que "é a porta cara ao resto das aprendizaxes".* A Consellería de Educación e Ordenación Universitaria no seu Plan LÍA 2016/2020 para as Bibliotecas Escolares contempla a posta en marcha dunha ducia de desafíos para o desenvolvemento de diferentes ámbitos, entre os que cómpre destacar o das "Alfabetizacións múltiples" ou o de "As competencias ALFIN/AMI". Entre as medidas concretas para a potenciación destes desafíos fálase especificamente da posta en marcha dun programa de radio escolar con vinculación á biblioteca.

A posta en marcha dunha emisora de radio abre un campo de posibilidades para desenvolver as competencias clave a través de tarefas complexas que inclúen actividades e destrezas diversas, "permitindo o tratamento de contidos curriculares mediante metodoloxías activas". A radio xa ten demostrado con anterioridade o seu valor no ámbito educativo, pero as novas tecnoloxías da información e da comunicación adoitan ser un vehículo que facilita e potencia a radio como ferramenta pedagóxica de gran alcance. "Sumadas as posibilidades da radio á biblioteca escolar configurada como 'centro creativo de aprendizaxes' poden xerar unha importante dinámica de comunicación, de apoio aos proxectos do centro, de difusión dos produtos culturais e das investigacións elaboradas polo alumnado. Cando a biblioteca incorpora un 'laboratorio de radio' pode, así mesmo, impulsar novos proxectos de carácter interdisciplinario, vinculados á educación para as competencias en información e medios"

No curso 2018/19, a Biblioteca Escolar Punta Candieira entrou a formar parte do proxecto **Radio na biblio**, que a Consellería de Educación convocou, por segundo ano, a través da Asesoría de Bibliotecas Escolares. A dotación de material, o acondicionamento do espazo e os primeiros programas radiofónicos gravados polos

alumnos, desenvólvense a través da **Onda Discalza**. Para o aproveitamento e continuidade deste proxecto, o equipo da a propón esta materia de libre configuración.

1.2. Contexto

As actividades desenvolvidas nos últimos cursos na BE veñen a consolidar un contexto que fundamenta a oferta desta materia de libre configuración. O que se pretende, ao fío da exposición anterior, é consolidar algunhas iniciativas que se están a desenvolver e proxectar outras para dar maior arraigo ao papel que as bibliotecas deben ter nos centros de ensino. As razóns contextuais que están detrás da proposta son:

- Desenvolvemento e profundización na formación técnica dos alumnos, consolidación dos equipos xa formados durante o curso académico 18/19 e aprendizaxe para a difusión dos programas de radio creados.
- Fomento de iniciativas relacionadas coa aprendizaxe colaborativa e a metodoloxía dos traballos por proxectos.
- Construción de coñecemento a través da lectura, a información e a aprendizaxe.
- Promoción da biblioteca como lugar de intercambio de información e construción de coñecemento mediante a variedade de actividades centradas na experiencia compartida da lectura, facendo especial fincapé nas carencias de alumnos de grupos especialmente desfavorecidos e cun proxecto de radio inclusiva.
- Xestión e organización da biblioteca para deseñar actividades que desenvolvan a intencionalidade, a transcendencia, a reciprocidade, o significado e a autovaloración por parte do alumnado.

1. Secuenciación e temporalización.

No desenvolvemento da materia debemos ter presente que se trata dunha das asignaturas que só conta cunha hora de clase semanal. Prevese polo tanto a seguinte temporalización:

- I. 1ª fase (outubro / novembro): información, formación e primeiras producións
- II. 2ª fase (novembro / decembro): compromisos e planificación a máis longo alcance.
- III. 3ª fase (xaneiro / abril):
 - a. Actuación, necesariamente fóra da aula: emisora de radio, biblioteca, aulas específicas e outros espazos do IES e mesmo en ubicacións externas de asociacións coas que se colabora.
 - b. Seguimento na aula: dificultades, logros...; tratamento colectivo, en asemblea e atención individualizada.
- IV. 4ª fase (maio / fin de curso): avaliación
 1. Autoavaliación

2. Avaliación polo profesorado

- a. produción do alumnado: escaletas, programas, podcast.
- b. participación na aula e na emisora (rúbricas)
- c. enquisa (poboación obxecto das actuacións)

3. Relación cos obxectivos da ESO.

Segundo se especifica no decreto de currículo, a Educación Secundaria Obrigatoria ten como finalidade proporcionarlle ao alumnado formación, madureza intelectual e humana, coñecementos e habilidades que lle permitan desenvolver funcións sociais e incorporarse á vida activa con responsabilidade e competencia. É evidente a estreita relación que este obxectivo ten coa materia que estamos a tratar. Concretamente cremos que os seguintes obxectivos da ESO serán especialmente traballados na materia de Radio Escolar:

Obxectivos xerais:

- a) O artigo 4 da LOMCE no tratamento dos elementos transversais, vén de establecer que "a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e da comunicación, o emprendemento, e a educación cívica e constitucional traballaránse en todas as materias, sen prexuízo do seu tratamento específico nalgunhas das materias de cada etapa".
- b) Da mesma maneira, no seu artigo 9 sostén que "a educación secundaria obrigatoria ten por finalidade lograr que os alumnos e as alumnas adquiren os elementos básicos da cultura, nomeadamente nos seus aspectos humanístico, artístico, científico e tecnolóxico".
- c) É obxectivo fundamental, "desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación".
- d) "Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades".
- e) "Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas".

Obxectivos específicos:

- a) Integrar, a través da radio, as diferentes áreas do currículo escolar coa finalidade de acadar unha aprendizaxe significativa e o desenvolvemento das

competencias básicas.

- b) Favorecer o traballo cooperativo e integrador dos membros participantes, tanto entre alumnos, como estes cos seus titores. A expresión en liberdade, con autonomía e o respecto polo outro, serán directrices básicas.
- c) Crear vías de expresión, de comunicación para que os alumnos saiban defender os seus criterios.
- d) Producir correctamente mensaxes orais, expresar a súa espontaneidade comunicativa e ser protagonistas da acción cultural que supón a radio.
- e) Integrar as Tecnoloxías da Información e a comunicación, así como as mediáticas, na realidade educativa, como obxecto e suxeito de estudo, como recurso educativo e como vehículo de futuro.
- f) Desenvolver a creatividade no proceso de xeración de programas radiofónicos, así como recadar información con independencia.
- g) Elaborar autonomamente grellas de programacións, escaletas, podcast... e dalos a coñecer nas redes sociais e no blog.

4. Relación coas Competencias clave e os elementos transversais

A carga principal da asignatura relaciónase, evidentemente, coas Competencias de Comunicación lingüística (CCL) e a Competencia Dixital (CD). Pero polo tratamento e desenvolvemento da información que se precisa para crear un programa de radio e tendo en conta a contorna, elemento contextual importante, resultan tamén esenciais, as Competencias sociais e cívicas (CSC) e o Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE). Todas as dinámicas, planificación de programas e deseño de guións relaciónanse coa competencia de Aprender a aprender (CAA). A relación de cada estándar coas competencias clave recóllese na táboa incluída no apartado 5. desta programación Segundo o decreto de currículo,

“1. A comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e da comunicación, o emprendemento, e a educación cívica e constitucional traballaranse en todas as materias”

O nivel competencial desenvolverase en tres obxectivos xerais:

- Consolidar unha emisora de radio que produza con certa periodicidade en internet, a través de arquivos de audio gravado (podcast)
- Empregar o obradoiro de radio como recurso pedagóxicos en todas as áreas curriculares.
- Desenvolver e implementar novas metodoloxías activas, críticas, autónomas e

solidarias.

5. Contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe. Relación cos obxectivos e as competencias.

Radio escolar				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. Radio escolar: conceptos básicos				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ e 	O proxecto de radio escolar: principios e obxectivos básicos.	Entender o proxecto de radio escolar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ R.E.1.1. Explica os conceptos básicos que informan as accións da radio escolar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CCL ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ e 	Aspectos técnicos sobre a radio escolar	Coñecer as o formato e disposición da radio escolar, os seus elementos e as canles de difusión	<ul style="list-style-type: none"> ▪ R.E. 1.2. Comenta os principios os aspectos técnicos e coñece os elementos básicos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CCL ▪ CAA
Bloque 2. Aspectos prácticos do proxecto da radio escolar				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A radio escolar: <ol style="list-style-type: none"> 1. Atención ás necesidades dunha radio inclusiva. 2. Favorecer o traballo cooperativo. 3. Servir de enlace entre a radio, o centro e a comunidade. 4. Mellorar a produción oral e escrita como proceso básico de comunicación. 5. Crear vías de expresión con autonomía e liberdade. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Analizar as distintas posibilidades da radio no marco escolar 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ R.E. 2.1. Enumera e describe distintas posibilidades de accións da radio no marco escolar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CCL ▪ CD

Radio escolar				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Infraestruturas e organización 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Analizar as dificultades prácticas que xorden na organización de actividades arredor da radio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ R.E. 2.2. Realiza unha previsión realista dos posibles atrancos e as solucións que se poden adoptar 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CAA ▪ CD
Bloque 3. Actuación de radio escolar				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Definición de obxectivos, análise dos medios dispoñibles e deseño de accións 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Definir obxectivos e deseñar actuacións coherentes e factibles 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ R.E. 3.1. Define obxectivos realizables ▪ R.E. 3.2. Deseña actuacións coherentes cos obxectivos definidos 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Posta en práctica das accións deseñadas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realizar as accións previstas ▪ Documentar a realización das accións postas en práctica 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ V.E. 3.3. Pon en práctica con continuidade e eficacia as accións previstas ▪ V.E. 3.4. Documenta con rigor a realización das accións postas en práctica 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CSC ▪ CAA ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A difusión das accións 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Deseñar un plan de difusión das accións realizadas 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ R.E. 3.5. Deseña un plan factible de difusión das accións realizadas. ▪ R.E. 3.6. Difunde as accións postas en práctica 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CCL ▪ CAA ▪ CD
Bloque 4. Avaliación das actuacións				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a ▪ b ▪ c ▪ d ▪ e ▪ g 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A avaliación das actuacións: consecución dos obxectivos propostos, incidencia nos outros, incidencia no alumno 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identificar elementos de avaliación das accións levadas a cabo ▪ Deseñar instrumentos de avaliación ▪ Aplicar os instrumentos de avaliación 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ R.E. 4.1. Realiza unha avaliación obxectiva das accións previstas e as levadas a cabo ▪ R.E. 4.2. Realiza unha autavaliación reflexiva das aprendizaxes individuais acadadas a nivel competencial. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CCL ▪ CAA ▪ CD

6. Instrumentos de avaliación e criterios de cualificación. Avaliación inicial.

Para a avaliación da materia empregaranse os seguintes instrumentos:

1. Portfolio persoal do alumnado participante: diario de aula, produción do alumnado, documentación diversa das actuacións (fotografías, materiais elaborados,...). Para a avaliación do portfolio empregaranse rúbricas e listas de control.
2. Rúbricas de observación na aula e na emisora.
3. Enquisas realizadas á comunidade educativa (nomeadamente os usuarios da Biblioteca e aos oíntes).

Criterios de cualificación:

1. O portfolio documenta axeitadamente os contidos e actividades desenvolvidos na aula ou na emisora.
2. Apréciase coherencia entre os obxectivos e as actividades propostos
3. As actividades propostas son diversas e factibles, e o grao de continuidade/seguimento das mesmas é aceptable.
4. O alumnado consegue un aceptable grao de autonomía no deseño, organización e desenvolvemento das actividades.
5. As actividades difúndense a través da rede (blogue da radio, páxina web do centro) ou doutros medios.
6. Prodúcese una incidencia positiva en distintos sectores da comunidade educativa e nos beneficiarios individuais das accións realizadas.
7. O alumnado realiza una autoavaliación obxectiva e reflexiva.

O peso das unidades didácticas na cualificación outorgada en cada avaliación será o seguinte:

Cualificación da avaliación	Cualificación da UD 1	Cualificación da UD2	Cualificación da UD3	Cualificación da UD4	Cualificación da UD5
1ª	30% (10-10-10)	70% (15-15-40)			
2ª	15%	35%	35% (25-10)	15% (10-5)	
3ª	10%	23%	45%	12%	10%

Nunha materia de carácter tan eminentemente competencial coma esta o sistema de avaliación inicial basearase na observación na aula, plasmada en rúbricas e listas de control e centrada nos aspectos relacionados coa organización do traballo en grupo e a definición e realización do portfolio. A partir dos resultados obtidos nela reforzaranse os aspectos máis febles observados.

7. Concrecións metodolóxicas e atención á diversidade. Materiais e recursos didácticos. Actividades complementarias e extraescolares.

O carácter particular desta asignatura fai que a metodoloxía a aplicar estea completamente centrada no alumnado; máis que nunca o profesorado será simplemente o guía do proceso de aprendizaxe, que terá que orientar máis que dirixir. A atención á diversidade basearase nas indicacións aportadas polo Departamento de Orientación. A Biblioteca e a Radio Escolar participan activamente no deseño e desenvolvemento de actividades extraescolares que se concretan en colaboracións cos distintos axentes sociais e coa Biblioteca Escolar do CEIP "Nicolás del Río"

As actividades lectivas desenvolveranse na emisora da radio ou na biblioteca, contando cos recursos didácticos que esta nos ofrece (mesa de mezclas, ordenadores, ipad, fondos documentais, cámara de fotos, gravadoras...).

Rede de bibliotecas escolares de Galicia:

<http://www.edu.xunta.es/biblioteca/blog/?q=category/18/78>

8. Indicadores de logro. Revisión da programación.

A análise e avaliación tanto da práctica docente como da programación son un paso fundamental na mellora do proceso de ensino-aprendizaxe. Esta revisión producirase ao remate de cada avaliación, e as conclusións achegadas servirán para modificar a programación para o curso seguinte. Procurarase aplicar das táboas presentadas a continuación como elementos que provoquen unha reflexión máis extensa.

Para analizar a práctica docente e avaliar a eficacia da programación empregaremos os seguintes indicadores:

A. Avaliación da práctica docente

Indicadores		Escala			
		1	2	3	4
1	O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado				
2	Conseguíuse a participación activa de todo o alumnado				
3	Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado				
4	Mantívose un contacto periódico coa familia por pare do profesorado				
5	Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE				
6	Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con				
7	Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado				
8	Usáronse distintos instrumentos de avaliación				
9	Dáse un peso real á observación do traballo na aula				
10	Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo				
11	Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado				
12	Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa				
13	Elabóranse e propóñense actividades atendendo á diversidade				
14	Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE				
15	Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar				
16	Combínase o traballo individual e en grupo				
17	Poténcianse estratexias de animación á lectura				
18	Poténcianse estratexias de comprensión oral				
19	Poténcianse estratexias de expresión oral				
20	Poténcianse estratexias de comprensión escrita				
21	Poténcianse estratexias de expresión escrita				
22	Incorpóranse as TIC aos procesos de ensino-aprendizaxe				
23	Préstase atención aos elementos transversais vinculados aos estándares				
24	Ofrécense ao alumnado os resultados das probas / traballos, etc., de forma rápida				
25	Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
26	Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros				

27	Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación				
28	Aplicación e adecuación das ACS propostas e aprobadas				
29	Vincúlense claramente as medidas de apoio, reforzo, etc., aos estándares				
30	Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

b. Avaliación da programación

Indicadores		Escala			
		4	3	2	1
1	Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos aos elementos do currículo				
2	Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos				
3	O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e á temporalización previstas				
4	Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos				
5	Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar				
6	Adecuación da asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación				
7	Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación				
8	Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver				
9	Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o Departamento				
10	Adecuación da secuencia de traballo na aula				
11	Adecuación dos materiais didácticos empregados				
12	Adecuación do libro de texto				
13	Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado				
14	Adecuación da proba de avaliación inicial, en relación coas competencias				
15	Adecuación da proba de avaliación inicial, en relación cos estándares				
16	Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua (probas,				
17	Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación parcial				
18	Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final				
19	Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria				
20	Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento do alumnado con materias pendentes				
21	Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación das materias pendentes				
22	Adecuación das probas ao valor dos estándares				
23	Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. aos estándares				
24	Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE				
25	Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas				
26	Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre estándares, criterios e instrumentos de avaliación				
27	Adecuación dos mecanismos de información ás familias sobre criterios de cualificación				
28	Seguimento e revisión da programación ao longo do curso				
29	Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro				
30	Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia				

9. Aprobación da programación.

A presente programación foi presentada na CCP do día 6 de maio de 2019 para a súa aprobación.

Asdo: Rosa Ana Freire Calviño

Coordinadora do Equipo da BE Punta Candieira IES
Punta Candieira - Cedeira